

Policy för Artificiell Intelligens

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Senast antagen	Beslutsinstans
Policy för Artificiell Intelligens	Program	2026-04-27 §80	Kommunfullmäktige
Administrationsansvarig	Version	Diarienummer	Giltig till
Kommunstyrelsen	1	26KS115	Tillsvidare
Dokumentinformation	Anger förhållningssätt och principer för Artificiell Intelligens		
Dokumentet gäller för	Piteå kommun		

Bakgrund

Piteå kommuns användande av Artificiell Intelligens (AI) måste möta samhällsutmaningar med trygghet och ansvar, så att riskerna med AI inte blir en bromskloss för digitalisering och samverkan utan i stället stärker dem.

Med AI avses digitala system, tjänster och tillämpningar som utför uppgifter som till exempel att analysera data, generera text, klassificera information eller ge rekommendationer. Tekniken kan lära av data och utföra vissa moment självständigt, och kan användas i kommunen för att stödja, effektivisera och förbättra verksamheten.

Syftet med policyn är att tydliggöra förhållningssätt och grundläggande principer för AI i Piteå kommunkoncerns verksamheter. Mot bakgrund i Piteå kommuns Vision 2050 och dess tre perspektiv – Hållbarhet, Digitalisering och Samverkan - möjliggör denna policy ett ansvarsfullt och medvetet ställningstagande för användning av AI-tjänster.

Ställningstaganden

1. Piteå kommun ska aktivt använda och utforska AI för att skapa värde för medborgare, näringsliv och medarbetare i kommunens verksamheter. Samtidigt ska tekniken användas på ett sätt som möjliggör utveckling, innovation och nya arbetssätt inom verksamheten.
2. Kommunens användning av AI ska alltid ske ansvarsfullt och i enlighet med kommunens styrande dokument, lagar, regler och etiska riktlinjer.
3. Vision 2050s tre perspektiv och nedan nämnda principer gör det möjligt att använda AI på ett sätt som stärker demokrati, tillit och kompetens.

Principer för AI

1. Ansvar

AI har aldrig ett ansvar och därför fördelas ansvaret på tre tydliga roller, där varje ansvarsnivå ska ha en utsedd ansvarig och ansvar ska dokumenteras genom hela livscykeln från behovsanalys och utveckling eller upphandling till drift, uppföljning och avveckling.

1.1. Ansvarsområden

- IT-avdelningen ansvarar för att säkerställa att de AI-system som används är tekniskt säkra, lagliga och uppfyller kommunens krav på drift och informationssäkerhet.
- Chefer ansvarar för att bedöma när och hur AI ska tillämpas i verksamheten, samt att införandet sker på ett sätt som stödjer kvalitet, effektivitet och rättssäkerhet. Närmaste chef ansvarar också för att medarbetare har rätt kompetens och stöd.
- Medarbetare ansvarar för att använda AI-tjänster på ett korrekt, professionellt och etiskt sätt i det dagliga arbetet. Tillsammans skapar dessa ansvar en trygg och ändamålsenlig användning av AI i kommunen.

2. Transparens

Kommunen ska vara transparent gentemot både medborgare och medarbetare i hur AI används. Nivån på transparens ska vara tillräcklig för att möta ansvarskraven och medborgarnas behov. Transparensen ska säkerställa att både användare och berörda medborgare kan följa hur ett beslut har uppkommit och vilka delar av processen som påverkats av AI.

För att säkerställa insyn och ansvarstagande ska kommunen dokumentera vilka data som används i AI-lösningarna. Dokumentationen ska göra det möjligt att följa upp, granska och utvärdera effekterna av AI-användningen över tid.

3. Nytt

AI ska användas där den kan tillföra långsiktig nytta och där den kan användas ansvarsfullt, i linje med Vision 2050 och andra styrande dokument. AI-tillämpningar ska vidareutvecklas och förvaltas på ett sätt som bevarar förtroende och värde över tid.

4. Rättssäkerhet och etik

AI kan innebära risker inom bland annat arbetsmiljö, informationssäkerhet, dataintegritet och fysisk säkerhet. Därför ska AI-system och all AI-användning följa gällande lagstiftning. För allmänt tillgängliga AI-tjänster gäller samma krav som för andra digitala lösningar i kommunen: ett systematiskt och dokumenterat arbete med risker. Etiska konsekvensbedömningar ska genomföras regelbundet för att upptäcka och motverka oönskade effekter.

Kommunens användning av AI ska vara etisk, rättssäker och transparent samt stödja Piteå kommuns Vision 2050 om ett hållbart, tryggt och inkluderande samhälle. AI ska fungera som stöd i beslutsfattande och får inte ersätta mänskliga beslut i ärenden som påverkar individers rättigheter eller livsvillkor.

4.1. Mänsklig kontroll

AI fungerar som ett beslutsstöd och ska inte tillåtas att fatta helt självständiga beslut. Om det finns lagligt stöd för automatiserat beslutsfattande ska risk- och konsekvensanalys genomföras.

Kommunen ska säkerställa att beslut som påverkar enskild ska granskas och godkännas av människa.

4.2. Icke-diskriminering

AI-system får inte skapa eller förstärka ojämlikhet. Kommunen ska granska datamaterial och system före användning och löpande följa upp resultaten för att identifiera och åtgärda eventuella snedvridna effekter. Vid identifierade risker ska systemen justeras eller tas ur drift.

4.3. Miljö

AI-system ska väljas och användas på ett sätt som minimerar klimat- och miljöbelastning genom energieffektiva, resursmedvetna och hållbara tekniska lösningar, i linje med Piteå kommuns mål om ett hållbart liv enligt Vision 2050.

4.4. Uppföljning

Utifrån lagkrav krävs det kontinuerlig granskning och verifiering så att AI-systemen fungerar tillförlitligt och utan snedvridning över tid. Uppföljningen ska säkerställa att AI-tillämpningarnas resultat är rättvisa, korrekta och likvärdiga. Det ska beskrivas hur uppföljningen ska genomföras och vilka metoder som används för att kontrollera att resultaten håller rättssäker kvalitet.

5. Tillförlitlighet

AI-tillämpningar som används i kommunen ska vara robusta, motståndskraftiga och baserade på korrekt och relevant data. För att upprätthålla hög kvalitet och pålitlighet ska tillämpningarna kontinuerligt utvärderas och förbättras. AI får inte föreslå beslut som bygger på bristfälliga eller felaktiga underlag, och systemen ska fungera stabilt även vid förändringar eller störningar i verksamheten.

Kommunen ska ha etablerade processer för att testa, validera och godkänna AI-tillämpningar innan de tas i bruk. Detta inkluderar tydliga rutiner för att identifiera, rapportera och hantera fel, avvikelser och incidenter i AI-systemens funktion.

Källkritik är en central del av ansvaret. Användaren ska granska informationens ursprung och kunna motivera och redovisa vilka källor och underlag AI-systemet har baserat sina analyser eller generering av innehåll, för att säkerställa spårbarhet, transparens och ansvar.

All AI-genererad information som publiceras eller görs tillgänglig externt ska granskas och godkännas av en person med relevant kompetens att bedöma informationens innehåll.

6. Demokratiutveckling

Kommunerna i Sverige är centrala demokratiaktörer. Medborgardialoger och andra processer för att ge medborgarna inflytande på kommunala beslut är viktiga verktyg för att stärka den lokala demokratin och i förlängningen det demokratiska samhället. Användningen av AI är både en möjlighet och ett hot i den framtida demokratiska dialogen. Kommunen ska verka för att AI används på ett sätt att det stärker den lokala demokratin.

7. Kompetens och utbildning

Kommunen ska säkerställa att det finns tillräcklig kompetens för en trygg, ansvarsfull och effektiv användning av AI. Chefer ska ha en grundläggande förståelse för AI:s möjligheter, begränsningar och risker samt kunna förmedla detta vidare i verksamheten. När en medarbetare använder AI i tjänsten ska denne ha tillräcklig kunskap för att förstå hur AI kan användas, vilka begränsningar som finns och vilka risker som behöver beaktas. Kompetensutveckling inom AI ska vara kontinuerlig och följa den tekniska och regelmässiga utvecklingen.